

залученню до природоохоронної та наукової діяльності нових учасників. Для молодших здобувачів освіти в Збірниках матеріалів друкуються також фото учасників (за бажанням).

Висновок. Проведення науково-практичних конференцій для здобувачів освіти різного рівня підготовки на базі природно-заповідних установ сприяє підвищенню зацікавленості населення до питань охорони природи та історико-культурної спадщини, сприяє розвитку природоохоронного та екологічного руху, популяризує екологічні знання; формує екологічну свідомість, виявляє та підтримує талановиту молодь, розвиває творчі здібності учасників.

РОЛЬ ОСВІТИ ТА НАВЧАННЯ У ЗБЕРЕЖЕННІ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Безнюк Д.М., Григорчук І.Д., Оптасюк О.М.

hryhorchuk@kpmu.edu.ua

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

The role of education in preserving biodiversity and overcoming the climate crisis is considered. The main tasks and proposals of the UN's Greening Education Partnership for the regarding the improvement of its quality in climate and biodiversity issues are analyzed.

Key words: *education, biodiversity, climate.*

*Якщо і було одне зерно для запобігання зміні клімату,
насильницьким конфліктам або бідності, то це освіта.*

Антоніу Гутерреш, Генеральний секретар ООН

Зміна клімату, втрата біорізноманіття та забруднення навколишнього середовища є частиною взаємопов'язаної потрійної планетарної кризи, з якою сьогодні стикається світ. Їх потрібно вирішувати спільно, якщо людство хоче досягти Цілей сталого розвитку (ЦСР) та забезпечити життєздатне майбутнє на нашій планеті [1, 2].

Для захисту та відновлення природи потрібні не лише регулювання та контроль. Важливим є інтеграція біорізноманіття та екосистем у середню і вищу освіту та професійну підготовку.

За даними ООН з питань освіти, науки та культури, опублікованими у 2022 році, 70 % опитаної молоді не можуть пояснити зміну клімату, або можуть пояснити лише її загальні принципи, що ставить під сумнів якість освіти з питань клімату в наших школах сьогодні [3, 4]. Щоб усунути ці глобальні прогалини в навчанні, вчителі та молодь під час 27-ї Конференції сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату у 2022 році наполягали на необхідності універсальної якісної освіти з питань кліматичних змін. Було започатковано Партнерство ООН з екологізації освіти, яке закликає приєднатися країнам та працювати в чотирьох сферах, а саме: озеленення навчальної програми, тобто включення в навчальну програму питань щодо змін клімату та біорізноманіття; покращення підготовки вчителів з точки зору екологічних питань; озеленення шкіл, тобто забезпечення того, щоб школи дійсно стали дружніми до клімату та довкілля; озеленення громад, тобто надання можливості громадам навчатися, щоб мати змогу вирішувати проблеми клімату, а також стати більш стійкими [3, 4].

У 2015 році світові лідери взяли на себе зобов'язання досягти якісної освіти та діяти проти зміни клімату через серію Цілей сталого розвитку. Роль освіти є ключовою для всіх 17 ЦСР. Так, глобальна ціль щодо якісної освіти (ЦСР 4) визначає, що всі учні повинні отримати знання та навички, необхідні для сприяння сталому розвитку. Поряд з цим, ціль кліматичних дій (ЦСР 13) передбачає дії для покращення освіти, підвищення обізнаності та людського й інституційного потенціалу щодо пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптації, зменшення впливу та раннього попередження [2, 3].

Партнерство ООН з екологізації освіти взяло на себе зобов'язання зробити освіту пріоритетною та «перезавантажити освітні системи, прискорити дії, щоб покласти край кризі навчання» [2]. Освіта є важливою у створенні та вихованні більш справедливого та сталого світу. Якщо ж освіта та навчання є ключовими у збереженні біорізноманіття та у подоланні кліматичної кризи, тоді слід шукати і використовувати різноманітні їх форми та підходи для сталого майбутнього. Кожна наша розмова – наприклад, з друзями, сім'єю чи колегами – є формою освіти, тому процес освіти та навчання триває все життя, є універсальним і є тим, що об'єднує та впливає на нас усіх [3, 4].

За результатами серії опитувань та дискусій ООН з питань освіти, науки та культури, було запропоновано ряд рекомендацій:

- Слід підвищити якість освіти щодо зміни клімату, щоб молодь глибше розуміла складну та взаємопов'язану природу зміни клімату та могла діяти. Охоплення змісту має бути розширене, щоб висвітлити соціально-економічні та політичні причини та наслідки зміни клімату. Це може включати більший акцент на антропогенних причинах зміни клімату, історичній відповідальності за зміну клімату, кліматичній справедливості та альтернативних економічних системах, місцевих знаннях і традиціях, реагуванні на природні катаклізми та розвитку оновлених цінностей [4].

- Навчання з питань зміни клімату має бути міждисциплінарним і включатися в усі предмети в навчальних програмах. Навчання має спиратися як на формальну, так і на неформальну освітню практику, включаючи мистецтво, музику та місцеву культуру, щоб залучати «голову», «серце» та «руки» через розвиток когнітивних, соціально-емоційних і поведінкових навичок [4].

- Необхідно чітко визначити мету освіти щодо зміни клімату, щоб підготувати молодих людей до подолання кліматичних криз, надавши їм здатності діяти та сприяти позитивним змінам у суспільстві. Це передбачає підхід, орієнтований на дії, який передбачає участь у процесах прийняття рішень і взаємодію з місцевими громадами, щоб молоді люди могли застосовувати свої знання на практиці [4].

- Вчителів слід підтримувати достатніми та адекватними ресурсами, можливостями для професійного розвитку та співпрацею з представниками громади, щоб надати учням можливість навчатися та брати участь у боротьбі зі зміною клімату [4].

- Зміст навчання має бути як глобальним, так і адаптованим до місцевих реалій. Прогалини, виявлені в різному досвіді молодих людей у різних регіонах, за статтю та віком, слід усунути при розробці якісних навчальних програм щодо зміни клімату [3, 4].

Отже, освіта та навчання є ключовими у збереженні біорізноманіття та у подоланні кліматичної кризи, повинна бути на першому місці у вирішенні всіх 17 Цілей сталого розвитку, є ключовою для того, щоб дії, пов'язані з навколишнім середовищем і кліматом, розглядалися в перспективі навчання протягом усього життя.

Література:

1. Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 року: Повернення природи у наше життя. Звернення Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського Економічно-Соціального Комітету та Комітету Регіонів. Пер. з англ. О. Осипенко; ред. та адапт. А. Куземко та ін. Чернівці: Друк Арт, 2020. 36 с.

2. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

3. Cambridge University: Shaping climate education – a view from COP27. URL: <https://www.cambridge.org/news-and-insights/insights/Shaping-climate-education-a-view-from-COP27>

4. Youth demands for quality climate change education. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000383615/PDF/383615eng.pdf.multi>